

3. s. e. p. 2017 Af Kasper Hansen

“Jeg har i grunden bare villet lære seerne at tænke stort.”

Sådan siger tv-produceren Jonas Wergeland i den norske forfatter Jan Kjærstads roman “Forføreren”. Han har haft stor succes med tv-serien “At tænke stort”. hvor han skildrer 23 kendte mænd og kvinders liv.

Det har som sagt været en stor succes, men pludselig vender det hele, og Johannes Wergeland rammes af “Jante-Norges dom”. Serien “At tænke stort” bliver anklaget for at mangle moral. Det er hans egen kusine, journalisten Veronika Røed, som har gjort det i en kronikserie. Hans replik “Jeg har i grunden bare villet lære seerne at tænke stort”, falder i en tv-udsendelse, hvor de to og en kendt tv-mand, kaldet Storinkvisitoren skal diskutere Jonas’ udsendelser, og hvor det er meningen, at Jonas Wergeland skal udsættes for den endelige nedgørelse.

Veronika Røed køber ikke Jonas Wergelands spagfærdige forsvar for sit tv-projekt.

“Tv reducerer. Tv lærer folk at tænke fladt. Du har ikke lært folk noget som helst. Du har moret dem. Du har reduceret et sæt berømt heder til finurlig adspredelse. Ikke spor andet,” siger hun.

Veronikas ord kunne have stået som den endelige dom over Jonas Wergeland, men det er, som om han en fornyet styrke samler sig i ham, og han siger: “Mine programmer er ikke etiske indlæg. De er historier. Og historier leverer ikke moral, de underviser ikke, de leverer oplevelse, de går i kroppen, bliver en del af os, som gener, og som gener kan de bruges til ondt såvel som godt.”

Nu er det så Veronika, som pludselig er bragt i defensiven. “Du har ikke svaret, hvor sandheden bliver af i al denne forførende snak.”

Og så fortæller Jonas en barndomserindring, om da ham og veninden Nefertiti var en halv snes år gamle. Det var en varm forsommerdag, hvor de havde løbet ud på marken. De så på køerne. På den mærkelige måde, de stod og gumlede på. Og på andre ting. Nefertiti bliver interesseret i en gammel kokasse. Hun finder en kæp, og med den deler hun kokassen i to. Og inde i midten af kokassen opdager hun, at der sidder en bille. Hun falder ned på knæ og stirrer tryllebundet på den.

Der forlader Jonas hende, og han kommer først i tanke om hende igen senere på dagen. Hun ligger der stadig på knæ og stirrer opslugt på den blanke bille, som er i færd med at æde sig igennem komøget.

“Er det ikke helt fantastisk, Jonas, siger hun, “at leve af møg! Overleve i en verden af lort! Det kalder jeg formidabelt. Kan det ikke få dig til at tænke store tanker? Forestille dig og overvej de mest ufattelige ting?”

“Jo,” svarer han, og da de rejste sig, følte Jonas, at han ikke blot havde lært noget om livet i en kokasse, men set hele livet i en nøddeskal.”

I sangen Anthem, synger Leonard Cohen: ”There is a crack in everything. That’s how the light gets in.”

Det var sådan en sprække i virkeligheden Nefertiti havde fundet skjult i kokassen. I Jonas fortælling om det, lever den videre. Fortællingen er gået ham i kroppen. Det er en fortælling om, at det kan lade sig gøre at leve videre, selv når livet er blevet ødelagt (Gudmund Rask Pedersen). Selv lort kan blive til guld. Det er, hvad en har kaldt for “fortællingens alkymi”, Hvis man ikke giver op, men bliver ved med at lede, kan der vise sig sprækker i livet, åbninger og muligheder for forandring og forvandling.

Det var et minde, som satte Jonas Wergeland i gang med at tænke stort.

Bevægede og forandrede ham.

Gjorde ham levende, for liv er forandring og bevægelse.

Stilstand er død.

Et par dage efter, at Nefertiti og Jonas har været ude på engen, omkommer Nefertiti ved en ulykke. Nefertitis død slår Jonas omkuld. Han bliver indlagt på sygehuset, men de kan ikke hjælpe ham. Sorg er ikke en sygdom. Han kommer hjem, men har det ikke godt. Han har kvalme, livskvalme, Der går nogle måneder uden forandring, men så en dag tager Jonas’ far, som er organist, ham med op i Grorud kirke og viser ham kirkens nye orgel. Det er stort og flot; Jonas bliver så optaget af det, at han glemmer, han har kvalme. Faren åbner døren ind til orgelhuset. “Gå bare ind,” siger han, “Det her er ligesom kirkeskibets maskinrum, forstår du.” “Må jeg sidde herinde, mens du spiller?” spørger Jonas. “Ay, ay kaptajn, Fuld fart frem,” siger faren og forsvinder.

Og så begynder faren at spille. Johann Sebastian Bach, mens Jonas sidder inde i orgelhuset og mærker “hvordan farens spil samler ham, sætter hans parterede krop sammen og på et tidspunkt, hvor Jonas føler, som en sitren fra isse til tæer, hvordan kroppen på ny er blevet hel, og hvor musikken vælter sig specielt smukt rundt om ham, begynder han at græde, lige så stille.”

Jonas bliver bevæget, og bevægelsen gør ham hel igen, og han “var senere i livet af den opfattelse, at alle mennesker skulle have mulighed for at krybe ind i et orgelhus, selv om det ikke var alle, der ville få mulighed for at dele hans privilegium: at kunne ligge inde i et orgel, mens ens egen far sidder og spiller verden sammen igen, i en kirke bygget af granit, barndommens sten.”

Jonas Wergeland har ret. Det er ikke moralen, som får livet til at blive til. Moralene kan beskytte livet, men ikke skabe det. Det er ikke den, der bevæger os. Det er fortællingen, som afslører livets sprækker og forandringens mulighed, som forfatteren Thomas Man har kaldt kristendommens gave til verden (Claus Oldenburg).

Det er sådan en fortælling, vi samles om hver gang, der er gudstjeneste. En fortælling, der minder os om, hvad det er der er sandheden om at være menneske. Hvad det er, vi skal og hvorfor, vi er her, og som siger til os, at vi er omfattet af et håb, der er større end vort mismod, og en tilgivelse, som er større end vor skyld, selv når vi ikke tør tro på det. At der er en, som én gang for alle har troet for os. Og mindet om ham kan vi knytte vi sammen med vores eget livs fortælling og fortællingen om dem, vi holder af. Dem, vi må bære, og dem, der har båret os, for at det skal blive til nyt liv. Her kommer vi i livets krisesituationer - krise forstået både positivt og negativt, krise og forvandling hænger sammen - for at opdage, at livet er en konstant krise også i dagligdagen - ja netop i dagligdagen - hvor opgaven sommetider er at forvandle lort til guld; det modsatte er ingen sag. Her i huset spiser vi rent bogstavelig fortællingen oppe ved alteret, så den kan blive en del af vor krop og forvandles til nyt liv.

Alle prædiketeksterne til søndagene mellem påske og pinse handler om Jesus afsked med sine disciple. Nu skal de stå på egne ben. Det er derfor man har lagt konfirmationerne i den periode. Jesus bruger billedet af den fødende kvinde til at sige til de disciple, som frygten fremtiden, at der også kan komme liv ud af smerten. Også I skal sørge nu, siger Jesus til sine disciple, men jeg skal se jer igen, og da skal jeres hjerte glæde sig, og ingen skal tage jeres glæde fra jer.

Kristendom er en stadig insisteren på glæden.

Gud er ikke vredens Gud, men glædens og lysets.

Og Gud har tænkt stort om dig.

Han har set dig, og han vil se dig igen.

Kristus er opstanden - i troen, i håbet, i tilgivelsen og kærligheden. Der møder vi ham igen.

Vi kan godt nok ikke sætte os helt ind i orglet her i Mårslet Kirke, men selv om vi ikke kan det, kan vi lade musikken fylde og omslutte os, så vi bliver spillet sammen til hele mennesker igen. Her skal der også synges, for når mennesker synger, lever håbet.

Ay, ay kaptajn. Fuld kraft frem.